

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Józef Górny**

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2011 r.

**Pan
Jerzy Miller
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

KAP-4100-11-01/2011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w okresie od dnia 3 stycznia do dnia 28 marca 2011 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji kontrolę wykonania budżetu państwa w 2010 r. w części 80 - Regionalne izby obrachunkowe.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 12 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze **wystąpienie pokontrolne**. Zawarta w nim ocena wykonania budżetu państwa w części 80 została sformułowana na podstawie wyników niniejszej kontroli oraz kontroli przeprowadzonych w czterech Regionalnych Izbach Obrachunkowych (zwanych dalej RIO) w: Białymstoku, Katowicach, Łodzi i Rzeszowie (dysponenci trzeciego stopnia). Wyniki kontroli czterech ww. RIO przedstawione zostały w wystąpieniach pokontrolnych przekazanych Prezesom tych RIO².

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie w 2010 r. budżetu państwa przez dysponenta głównego części 80 - Regionalne izby obrachunkowe. Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności fakt, że w części 80 budżetu państwa rzetelnie zaplanowano

---

¹ Dz. U. z 2007 r, Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Wystąpienia pokontrolne skierowane zostały: do Prezesa RIO w Białymstoku w dniu 11 kwietnia 2011 r. (znak LBI-4100-05-01/2011 P10/018), do Prezesa RIO w Katowicach w dniu 7 kwietnia 2011 r. (znak LKA-4100-07-01/2011/P/10/018), do Prezesa RIO w Łodzi w dniu 5 kwietnia 2011 r. (znak LLO-4100-04-01/2011 P/10/018), do Prezesa RIO w Rzeszowie w dniu 11 kwietnia 2011 r. (znak LRZ-4100-05-01/2011 P/10/018).

i zrealizowano dochody budżetowe, a wydatków dokonywano w sposób celowy i gospodarny. NIK pozytywnie oceniła też sprawozdawczość roczną, wiarygodność ksiąg rachunkowych oraz skuteczność funkcjonujących w RIO systemów rachunkowości i ustalonych, w ramach mechanizmów kontroli zarządczej, procedur kontroli finansowej.

1. Dochody budżetu państwa zaplanowane w ramach części 80 w kwocie 333,0 tys. zł zostały zrealizowane w wysokości 704,2 tys. zł, co stanowiło 211,5% kwoty planowanej. Wyższe wykonanie dochodów wynikało z likwidacji³ rachunków dochodów własnych w związku z czym uzyskano nieplanowane wpływy z realizacji usług szkoleniowych i doradczych (297,5 tys. zł) oraz wpłaty nadwyżki środków własnych (79,4 tys. zł). Pozostałe dochody uzyskano głównie z tytułu zwrotów kosztów postępowania o naruszenie dyscypliny finansów publicznych (184,0 tys. zł) oraz wpływów z najmu i dzierżawy składników majątkowych (84,4 tys. zł). Szczegółowe badania próby dochodów na kwotę 236,9 tys. zł przeprowadzone w kontrolowanych RIO wykazało, iż zostały one prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych, pobrano je w prawidłowej wysokości i terminowo odprowadzono na centralny rachunek bieżący budżetu państwa⁴. Na koniec 2010 r. wystąpiły w części 80 należności w kwocie 167,8 tys. zł, w tym zaległości stanowiły 163,3 tys. zł. Dotyczyły one głównie odsetek i kosztów procesowych na kwotę 156,1 tys. zł zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz RIO w Kielcach⁵. W 2010 r. w części 80 nie dokonywano zaniechań poboru, odroczeń należności oraz nie wystąpiło przedawnienie należności. Izby dokonały umorzeń należności z tytułu zwrotu kosztów postępowania w sprawie naruszenia dyscypliny finansów publicznych na łączną kwotę 0,5 tys. zł.

2. Wydatki budżetu państwa dla części 80 zaplanowane w ustawie budżetowej w kwocie 102 552,0 tys. zł w trakcie roku, w wyniku przeniesień środków z rezerw celowych budżetu państwa (74,4 tys. zł) oraz dokonanego przez Ministra Finansów przeniesienia pomiędzy częściami budżetowymi⁶, zwiększone zostały do kwoty 102 767,6 tys. zł. Wprowadzone w trakcie 2010 r. przez Ministra Spraw Wewnętrznych i upoważnionych Prezesów RIO zmiany planu wydatków, polegające na przeniesieniach kwot pomiędzy rozdziałami

---

³ Zmiany wprowadzone na podstawie art. 18 pkt 1 i art. 93 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.).

⁴ W terminach określonych w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. Nr 116, poz. 784 ze zm.).

⁵ Zaległość jest egzekwowana przez Komornika Sądowego.

⁶ Z części 17 budżetu państwa.

i paragrafami klasyfikacji budżetowej, zostały dokonane zgodnie z postanowieniami art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷.

Wydatki zrealizowano w wysokości 102 634,8 tys. zł, (w tym z rezerw celowych kwotę 56,3 tys. zł), co stanowiło 99,9% planu po zmianach i 75,7% przyznanych środków z rezerw. Największe wydatki poniesiono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (80,6% wydatków ogółem), zakup towarów i usług (8,2% wydatków ogółem) wynagrodzenia bezosobowe (3,1% wydatków ogółem) oraz krajowe podróże służbowe (3,0% wydatków ogółem). Wydatki z rezerw celowych budżetu państwa poniesiono na współfinansowanie pięciu projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). Niższa realizacja wydatków z rezerw wynikała z odstąpienia od realizacji jednego projektu przez RIO we Wrocławiu oraz ograniczenia zakresu projektów szkoleniowych przez RIO w Bydgoszczy, Katowicach, Łodzi i Gdańsku, w związku z mniejszą niż pierwotnie zakładano liczbą uczestników szkoleń bądź studiów podyplomowych. Szczegółowym badaniem w RIO objęto wydatki poniesione z rezerw celowych w kwocie 23,8 tys. zł (tj. 42,3 % wydatków z rezerw celowych) i ustalono, że zostały one wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Na koniec 2010 r. w części 80 wystąpiły wyłącznie zobowiązania niewymagalne w wysokości 6 384,2 tys. zł, głównie z tytułu wypłat dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

Zasilenia rachunku bankowego dysponenta głównego części 80 realizowane były do wysokości planu po zmianach. Bezpośrednie badanie wpływu środków w odniesieniu do stanu środków na ww. rachunku na koniec poszczególnych miesięcy 2010 r. nie wykazało przypadków zapotrzebowania środków w nadmiernej wysokości. Niewykorzystane w 2010 r. środki w wysokości 132,1 tys. zł zostały zwrócone do budżetu państwa w terminie określonym w § 16 ust. 7 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa⁸.

2.1. Przeciętne zatrudnienie w części 80 w 2010 r. wykazane w sprawozdaniu Rb-70 wyniosło 1 301 osób (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) i było niższe od planu po zmianach o 118 osób, tj. o 9,1%. W odniesieniu do 2009 r. zatrudnienie było wyższe o 1 osobę tj. o 0,1%.

Wydatki na wynagrodzenia zrealizowano w kwocie 71 299,9 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach oraz 95,7% wydatków zrealizowanych w 2009 r. W 2010 r. przeciętne wynagrodzenie przypadające na jednego zatrudnionego⁹ wyniosło 4 567,00 zł (z tego

---

⁷ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 245 poz. 1637

⁹ Wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym.

w grupie etatowych członków Kolegium RIO 7 720,20 zł, a w grupie pracowników nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń 3 997,60 zł) i było wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w 2009 r. o 4,5%.

2.2. W 2010 r. na realizację wydatków bieżących w części 80 wykorzystano kwotę 100 132,0 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach, głównie na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi). Wydatki na zakup towarów i usług¹⁰ zrealizowano w kwocie 8 379,8 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach.

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 2 381,4 tys. zł, tj. 96,4% planu po zmianach. Przeznaczono je głównie na termomodernizację budynku RIO w Poznaniu (771,4 tys. zł), oraz zakup sprzętu komputerowego m.in. w RIO w Bydgoszczy (278,0 tys. zł), RIO w Lublinie (265,4 tys. zł) oraz RIO w Warszawie (239,9 tys. zł).

Przeprowadzona w RIO szczegółowa kontrola wydatków na kwotę 1 987,3 tys. zł (w tym 215,7 tys. zł na wydatki majątkowe), wykazała, że zrealizowane je w sposób celowy i gospodarny. Badanie trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości 210,8 tys. zł wykazało, że zostały one przeprowadzone zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹. Niezgodnie z planem finansowym zrealizowano wydatki w RIO w Białymstoku w łącznej kwocie 47,4 tys. zł finansując:

- w okresie od stycznia do lipca 2010 r. wpłaty na PFRON w łącznej kwocie 15,4 tys. zł ze środków na wynagrodzenia (§ 4010)¹², zamiast ze środków na PFRON (§ 4140),
- w okresie od 8 do 28 grudnia 2010 r. wydatki przekraczające łącznie o 32,0 tys. zł wysokość wydatków określoną w planie finansowym na: krajowe podróże służbowe (o 12,0 tys. zł), składki na ubezpieczenia społeczne (o 9,6 tys. zł), zakup materiałów i wyposażenia (o 4,3 tys. zł), wpłaty na PFRON (o 2,4 tys. zł), zakup licencji i oprogramowania (o 2,1 tys. zł) oraz zakup usług pozostałych (o 1,6 tys. zł)¹³.

Było to niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którym wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokości ustalonej w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych i stanowiło przekroczenie upoważnienia do dokonywania wydatków. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. naruszeniu dyscypliny finansów publicznych¹⁴, dokonanie wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia albo z przekroczeniem jego zakresu, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

---

¹⁰ Wydatki ewidencjonowane w §§ 421-430, 434-440 oraz 474-475.

¹¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

¹² Prezes RIO w Białymstoku dokonał zmiany planu finansowego w tym zakresie w dniu 6 sierpnia 2010 r.

¹³ Prezes RIO w Białymstoku dokonał zmiany planu finansowego w tym zakresie w dniu 29 grudnia 2010 r.

¹⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

3. W ustawie budżetowej na 2010 r. w części 80 nie planowano wydatków w budżecie środków europejskich. W wyniku dokonanych w trakcie roku zmian¹⁵, plan finansowy wydatków budżetu środków europejskich ustalono w wysokości 1 221,4 tys. zł. Wprowadzone w trakcie 2010 r. zmiany planu przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji były celowe i zostały dokonane zgodnie z art. 171 ustawy o finansach publicznych.

Wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 1 006,2 tys. zł (z tego z rezerwy celowej 317,6 tys. zł), tj. 82,4% planu po zmianach i 75,4% przyznanych środków z rezerwy. Poniesiono je na realizację pięciu projektów szkoleniowych w ramach PO KL. Główne powody planowanej realizacji ww. wydatków przedstawiono w pkt 2 wystąpienia.

4. Kontrola wykazała, że dysponent główny sprawował nadzór nad wykonaniem budżetu państwa w części 80, stosownie do przepisów art. 175 ustawy o finansach publicznych dokonując kwartalnych analiz i ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków budżetowych przez poszczególne RIO. Wyniki ww. analiz m.in. stanowiły podstawę do podejmowanych decyzji o przeniesieniach wydatków pomiędzy poszczególnymi Izbami, co m.in. zapobiegło powstaniu zobowiązań wymagalnych w RIO w Krakowie. Przeprowadzono również dwie kontrole problemowe w RIO w Lublinie i w Gdańsku.

5. Dysponent części 80, zgodnie z art. 124 pkt 9 poprzedniej ustawy o finansach publicznych¹⁶, dołączył do projektu ustawy budżetowej zestawienie budżetu w układzie zadaniowym, obejmujące jedno zadanie i jedno podzadanie w ramach funkcji nr 4 *Zarządzanie finansami państwa* wraz z opisem celów i miernika wykonania oraz kosztów realizacji. Wydatki budżetu w układzie zadaniowym były na bieżąco korygowane stosownie do zmian wprowadzonych w budżecie części 80 sporządzonego w układzie tradycyjnym. Zdaniem NIK, określone w ramach zadania *Nadzór i kontrola podmiotów wydających środki publiczne* podzadanie *Nadzór i kontrola działalności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych* oraz jego cel tj. *Zapewnianie legalności działań jednostek sektora finansów publicznych oraz eliminowanie występujących nieprawidłowości w zakresie gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego*, odzwierciedlały priorytety i obszar działalności RIO. Cel został sformułowany zgodnie ze standardami definiowania celów dla jednostek sektora finansów publicznych w zadaniowym planie

---

¹⁵ Przeniesienia kwot z rezerw celowych oraz pomiędzy częściami budżetowymi.

¹⁶ Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.), obowiązująca w trakcie opracowywania materiałów do projektu ustawy budżetowej na 2010 r.

wydatków określonymi przez Ministra Finansów w formie komunikatu¹⁷. Dla podzadania wyodrębnione zostały cztery działania, zgodnie z pkt 88 szczegółowych zasad opracowania materiałów do ustawy budżetowej na 2010 r.¹⁸. Miernik podzadania, tj. *relacja sumy zbadanych uchwał, zarządzeń oraz wydanych opinii, ilości przeprowadzonych kontroli, ilości przeszkolonych osób i otrzymanych sprawozdań, ilości zawiadomień o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych oraz posiedzeń regionalnych komisji orzekających w odniesieniu do poniesionych wydatków* został ustalony na poziomie 3,9 i osiągnięty na poziomie 4,3¹⁹. NIK podobnie jak w 2009 r. zwraca uwagę, że miernik ten nie mierzy stopnia osiągnięcia celu podzadania, np. w zakresie wyeliminowania nieprawidłowości.

6. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wiarygodność ksiąg rachunkowych (w odniesieniu do rocznych i bieżących sprawozdań budżetowych) oraz ich zgodność z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania ustanowionych w kontrolowanych RIO procedur kontroli finansowej.

Ocena powyższa wynika z badania systemu rachunkowości, przeglądu analitycznego ksiąg oraz z bezpośredniego badania 621 dowodów i zapisów księgowych o łącznej wartości 3.779,90 tys. zł (z tego 583 dowodów wybranych metodą monetarną²⁰ oraz 38 dowodów dobranych celowo²¹). Badania próby w zakresie poprawności formalnej dowodów oraz ich kontroli bieżącej i dekretacji nie wykazało nieprawidłowości. Badanie wiarygodności zapisów księgowych, tj. prawidłowości ich ujęcia w urządzeniach księgowych wykazało, że zostały one ujęte we właściwej wartości, we właściwym okresie sprawozdawczym oraz ze wskazaniem odpowiednich kont i podziałek klasyfikacji. Stwierdzone w tym zakresie błędy formalne w RIO w Katowicach i Białymstoku dotyczyły błędnych dat operacji gospodarczych, dokumentów i zapisów księgowych, co było niezgodne z art. 23 ust. 2 pkt 1-2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²². Dotyczyło to łącznie 50 dokumentów na kwotę 43,7 tys. zł.²³

¹⁷ Komunikat nr 9 Ministra Finansów z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie standardów definiowania celów dla jednostek sektora finansów publicznych w zadaniowym planie wydatków na rok 2010 (Dz. Urz. MF Nr 8, poz. 48).

¹⁸ Określonym w załączniku nr 77 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na 2010 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 673 ze zm.).

¹⁹ Wartość liczbowa miernika stanowi iloraz liczby podjętych działań (wskazanych w mierniku) do kwoty planowanych wydatków. Wskazuje na liczbę ww. działań, sfinansowanych za kwotę 1 tys. zł.

²⁰ Metoda statystyczną, uwzględniającą prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalne do wartości transakcji – (tzw. MUS), zastosowana przez wszystkie kontrolowane jednostki.

²¹ Metoda niestatystyczna zastosowana w RIO w Łodzi.

²² Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

²³ W tym: 39 dowodów na łączną kwotę 38,1 tys. zł w RIO w Katowicach, gdzie brak było daty operacji gospodarczej (błąd systematyczny) i 11 dokumentów na łączną kwotę 5,6 tys. zł w RIO w Białymstoku.

Funkcjonujący w RIO w Białymstoku i w Łodzi system rachunkowości spełniał wymogi określone w ustawie o rachunkowości. W RIO w Katowicach i Rzeszowie stwierdzono w tym zakresie braki formalne, polegające na niezamieszczeniu w przyjętych zasadach rachunkowości opisu systemu informatycznego w którym prowadzono księgi rachunkowe oraz niezatwierdzeniu przez kierownika jednostki użytkowanego oprogramowania, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c oraz ust. 2 ustawy o rachunkowości. Ustalone w kontrolowanych RIO procedury kontroli zarządczej, uwzględniały mechanizmy kontroli operacji finansowych i gospodarczych określone w pkt 14 Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych²⁴.

7. Inwentaryzacje środków trwałych w drodze spisu z natury w RIO w Białymstoku i Łodzi zostały przeprowadzone zgodnie z art. 26 ustawy o rachunkowości. Uwagi NIK sformułowane w tym zakresie po kontroli RIO w Łodzi dotyczyły niezgodnego z wewnętrznymi uregulowaniami zorganizowania i dokumentowania prac spisowych w tym m.in. nieprawidłowego numerowania i ewidencjonowania arkuszy spisowych, wykazania w arkuszach i protokołach spisowych rozbieżnych dat przeprowadzenia czynności spisowych oraz braku dat na dokumentach potwierdzających przyjęcie na wyposażenie środka trwałego.

8. NIK pozytywnie oceniła jednostkowe sprawozdania sporządzone przez cztery kontrolowane RIO. Łączne roczne sprawozdania budżetowe: Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych, Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa, Rb-28 Programy, Rb-28 UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, Rb-34 sprawozdanie z wykonania planów finansowych dochodów własnych, Rb-N o stanie należności oraz Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji sporządzono na podstawie prawidłowo przeniesionych danych zawartych w sprawozdaniach jednostkowych podległych dysponentów środków budżetowych. Sprawozdania te przedstawiają prawdziwy obraz zrealizowanych dochodów oraz wydatków w 2010 r. Sporządzone sprawozdania jednostkowe i łączne zostały przekazane do dysponenta głównego oraz do Ministra Finansów w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów: z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej²⁵ oraz z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych²⁶. W związku z powyższym, NIK pozytywnie opiniuje sprawozdawczość roczną w części 80.

---

²⁴ Określonych w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. (Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84).

²⁵ Dz. U. Nr 20, poz. 103.

²⁶ Dz. U. Nr 43, poz. 247.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK oczekuje przedstawienia przez Pana Ministra, w terminie 14 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen i uwagi, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwagi zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.